

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้แบบเข้มข้นต่อความรู้และพฤติกรรม
การจำกัดน้ำของผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ฟอกเลือด
ด้วยเครื่องไตเทียม

EFFECTS OF AN INTENSIVE EDUCATIONAL PROGRAM ON FLUID
RESTRICTION KNOWLEDGE AND BEHAVIORS IN END STAGE
RENAL DISEASE PATIENTS ON RECEIVING HEMODIALYSIS

ชัชวาล วงศ์สารี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

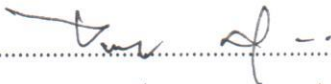
พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้แบบเข้มข้นต่อความรู้และพฤติกรรมการจำกัดน้ำ
ของผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม
EFFECTS OF AN INTENSIVE EDUCATIONAL PROGRAM ON FLUID RESTRICTION
KNOWLEDGE AND BEHAVIORS IN END STAGE RENAL DISEASE PATIENTS ON
RECEIVING HEMODIALYSIS

ชัชวาล วงศ์สารี

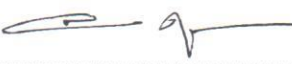
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตรวจสอบและอนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)
เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2557

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ศรียุกต์คุต
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพยัคฆ์
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพยัคฆ์
กรรมการ

อาจารย์ ดร.นภาพร แก้วนิมิตชัย
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

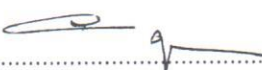

รองศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ตุงครัดทิชัย
กรรมการ

อาจารย์ ดร.นภาพร แก้วนิมิตชัย
กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นทีธนสมบัติ
ประธานหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
(การพยาบาลผู้ใหญ่)

อาจารย์ ดร.นภาพร แก้วนิมิตชัย
กรรมการ

รองศาสตราจารย์อิสยา จันทรวิทยานุชิต
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ตุงครัดทิชัย
คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้แบบเข้มข้นต่อความรู้และพฤติกรรมการจำกัดน้ำของผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

ชัชวาล วงศ์สารี 544095

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: จริยาวัตร คมพยัคฆ์, ส.ด. (การพยาบาลสาธารณสุข)

นภาพร แก้วนิมิตชัย, ค.ด. (การอุดมศึกษา)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการให้ความรู้แบบเข้มข้นต่อความรู้และพฤติกรรมการจำกัดน้ำในผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยชายและหญิง อายุ 20-60 ปี ที่อายุรแพทย์โรคไตวินิจฉัยว่าเป็นโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ต้องรับการรักษาด้วยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม 2 ครั้งต่อสัปดาห์ มากกว่า 1 ปีขึ้นไป และระดับน้ำส่วนเกินเพิ่มขึ้นมากกว่า 1 กิโลกรัม/วัน จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน โปรแกรมการให้ความรู้แบบเข้มข้นที่กลุ่มตัวอย่างได้รับ ประกอบด้วย 1) การใช้ตัวแบบที่ประสบผลสำเร็จในการควบคุมน้ำร่วมสนทนาในการถ่ายทอดประสบการณ์และการอภิปรายกลุ่มระหว่างตัวแบบกับผู้ป่วยและผู้วิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมน้ำ 2) การได้รับความรู้โดยการสนทนา การสาธิต และการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะเป็นรายบุคคล 3) การติดตามการดื่มน้ำ และอาหารในชีวิตประจำวันของผู้ป่วยบันทึกไว้ในแบบบันทึกการดื่มน้ำ และรับประทานอาหารในชีวิตประจำวัน ติดตามน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นก่อนการฟอกเลือดของแต่ละครั้ง พร้อมแนะนำให้ความรู้เพิ่มเติมเป็นรายบุคคลโดยใช้รูปแบบการใช้คำพูดสะท้อนคิดถึงพฤติกรรมการจำกัดน้ำที่ผ่านมาและผู้วิจัยเน้นการย้ำความรู้ที่ผู้ป่วยพร้อมตามสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยควบคุมน้ำได้ไม่สำเร็จอย่างต่อเนื่องทุกครั้งที่มาฟอกเลือดภายในระยะเวลา 4 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดความรู้การจำกัดน้ำ และแบบวัดพฤติกรรมการจำกัดน้ำ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและ Pair t- test ที่ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากได้โปรแกรมการให้ความรู้แบบเข้มข้น กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ในการจำกัดน้ำเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.001$ และภายหลังจากได้โปรแกรมการให้ความรู้แบบเข้มข้นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการจำกัดน้ำเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.001$

คำสำคัญ: ผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ความรู้ในการจำกัดน้ำ พฤติกรรมการจำกัดน้ำ โปรแกรมการให้ความรู้แบบเข้มข้น

**EFFECTS OF AN INTENSIVE EDUCATIONAL PROGRAM ON FLUID RESTRICTION KNOWLEDGE
AND BEHAVIORS IN END STAGE RENAL DISEASE PATIENTS ON RECEIVING HEMODIALYSIS**

CHUTCHAVARN WONGSAREE 544095

MASTER OF NURSING SCIENCE (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: JARIYAWAT KOMPAYUK, Dr.P.H. (PUBLIC HEALTH NURSING)

NAPAPORN KAEWNIMITCHAI, Ed.D. (DOCTOR OF EDUCATION)

ABSTRACT

The purpose of this quasi-experimental research one group pre-post test design was to study the effects of an intensive educational program on fluid restriction knowledge and behaviors in end stage renal disease patients on receiving hemodialysis. Subjects were composed males and females aged 20 - 60 years and nephrologists diagnosed with end-stage renal disease of 40 patients on receiving hemodialysis 2 times per week over one year. They had excess weight gain more than 1 kg/day. They were simple random sampling assigned to sampling without replacement. The sample was composed of programs an intensive educational program: 1) Using models that have been successful in control fluid conversation to experiences and group discussions between a patient and researcher on issues related to fluid restriction 2) Obtaining knowledge through discussion, demonstration, practice skills to achieve individually 3) Following of intake fluids and food everyday by patient records in dietaryrecall, following the increasing pre-dialysis weight gain each time and encourage more knowledge to patients using of words reflect his past behavior, fluid restriction. The researcher focused of knowledge on causes the patients has not continued fluid restricting successful every time patients come for dialysis within 4 weeks. Data were collected using and demographic questionnaires measurement of knowledge and behaviors fluid restriction. Data was analyzed by descriptive statistics and pair t-test ($p < 0.05$).

The research findings were as follows : After an intensive to educational program the sample had an average score on knowledge of fluid restriction increased were significantly, $p < 0.001$ and after an intensive to educational program the sample had average score of behaviors fluid restriction increased were significantly, $p < 0.001$.

Keywords: End stage renal disease, hemodialysis, knowledge of fluid restriction, behavior of fluid restrictions, intensive educational program

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพยัคฆ์ และอาจารย์ ดร.นภาพร แก้วนิมิตชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้สละเวลาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขความบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ทั้งปลุกฝังให้ผู้วิจัยมีการวางแผน การทำงาน อย่างเป็นขั้นตอน สนับสนุนให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดีเสมอมา ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน ศิริยุทศุทธ ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ดุรงค์ฤทธิชัย กรรมการสอบ ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้ข้อคิดเห็นที่เป็น ประโยชน์ ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และสนับสนุนให้กำลังใจในการดำเนินการ ขอขอบพระคุณ แพทย์หญิงนวลลักษณ์ อ่อนศรี อาจารย์ ดร.รัตนา จารุวรรณ และอาจารย์อภิสร อรัญวัฒน์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้วิจัยครั้งนี้ให้เหมาะสมทางด้านภาษาและด้านเนื้อหาครบถ้วน

ขอขอบพระคุณ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตกาญจนบุรี ที่ได้ให้ โอกาสศึกษาและสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิรัตน์ พิมพ์พงษ์ คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตกาญจนบุรี ที่คอยอบรม สนับสนุน ให้กำลังใจ ชี้แนะแนวทาง และเป็นต้นแบบที่ดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณ โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งที่อนุญาตให้ศึกษาวิจัย และหัวหน้าแผนกไตเทียม ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณตัวแบบและผู้ป่วยกลุ่มตัวอย่างทุกคนใน การวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ได้ ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ความเข้าใจด้านวิชาการ ขอขอบคุณรุ่นพี่และเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ทุกท่าน ที่ได้ให้กำลังใจและช่วยเหลือ เสมอมาโดยเฉพาะนางสาวกนกวรรณ ใจภักดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่เป็นต้นแบบแห่งการพากเพียร ดูแลให้ ความรัก ความอบอุ่น และน้อง ๆ ที่ได้ให้กำลังใจ และสนับสนุนอย่างมากในการศึกษา และการทำ วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ชัชวาล วงศ์สารี